

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ДУ «ЦЕНТРАЛЬНИЙ МЕТОДИЧНИЙ КАБІНЕТ
З ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ МОЗ УКРАЇНИ»
ДВНЗ «ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ І. Я. ГОРБАЧЕВСЬКОГО МОЗ УКРАЇНИ»

МАТЕРІАЛИ
XIII Всеукраїнської науково-практичної конференції
з міжнародною участю

«АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЯКОСТІ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ»

**(з дистанційним під'єднанням ВМ(Ф)НЗ України за допомогою
відеоконференц-зв'язку)**

12–13 травня 2016 року
м. Тернопіль

У двох томах
ТОМ 1

Тернопіль
ТДМУ
«Укрмедкнига»
2016

Відповідальний за випуск: проф. А. Г. Шульгай

Актуальні питання якості медичної освіти (з дистанційним під'єднанням ВМ(Ф)НЗ України за допомогою відеоконференц-зв'язку) : матеріали XIII Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю (Тернопіль, 12–13 трав. 2016 р.) : у 2 т. / Терноп. держ. мед. ун-т ім. І. Я. Горбачевського. – Тернопіль : ТДМУ, 2016. – Т. 1. – 348 с.

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД У СТВОРЕННІ СТАНДАРТУ ВИЩОЇ ОСВІТИ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ФАРМАЦІЯ»

В. П. Черних, А. А. Котвіцька, С. В. Озарь
Національний фармацевтичний університет

COMPETENCE APPROACH IN CREATION OF A STANDARD OF HIGHER EDUCATION IN SPECIALITY «PHARMACY»

V. P. Chernykh, A. A. Kotvitska, S. V. Ohar
National University of Pharmacy

Створення галузевих стандартів вищої фармацевтичної освіти нового покоління на основі компетентнісного підходу є необхідним етапом на шляху підготовки сучасного фахівця, якого потребує практична фармація.

До роботи над стандартом, крім робочої групи, визначеної наказом МОЗ України від 06.11.2015 р. № 733, були залучені фахівці практичної фармації, чия думка є невід'ємним компонентом при створенні державного стандарту, що відповідав би усім європейським вимогам. Проведено соціологічне опитування фахівців практичної фармації щодо загальних та професійних компетентностей випускника, результати якого впроваджено до стандарту вищої освіти спеціальності «Фармація».

Creating of new generation industry standards for higher pharmaceutical education based on the competency approach is a necessary step towards a modern specialist training required in practical pharmacy. Besides the working group according to the order of Ministry of Health of Ukraine from 06.11.2015 № 733, general experts in pharmacy were involved in the standard developing and their opinion is an integral component in the state standard creation that would meet all European requirements. General pharmacy experts were interviewed in order to find out graduates' general and professional competences and its results were implemented to standard of higher education in specialty "Pharmacy".

Вступ. З набуттям чинності Закону України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. розпочався новий етап реформування вітчизняної освітньої системи. Закон містить багато норм, апробованих у європейських університетах, але нових для українських закладів освіти [1].

Однією з головних методологічних засад нового Закону України «Про вищу освіту» є автономія закладів вищої освіти. Якщо дотепер галузеві стандарти вищої освіти визначали перелік нормативних навчальних дисциплін та обсяги їх викладання, то новий закон передбачає, що нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти формуватиметься у термінах результатів навчання, а переліки навчальних дисциплін визначатимуться самими закладами освіти [1, 2, 7].

Питання розробки освітніх стандартів вищої фармацевтичної освіти є складним і різноплановим. Дискутуються питання щодо змісту освіти, проблеми співвідношення стандарту і академічних свобод у процесі підготовки фахівців фармації, ідеальної моделі випускника ВНЗ, який, на думку одних, має бути «вузьким спеціалістом», а на переконання інших – повинен стати «універсалом», носієм фундаментальних знань.

Розробка нових стандартів вищої освіти має стратегічне завдання з удосконалення системи контролю й оцінки якості освіти та наголошує на необхідності порівняння досягнутого рівня освіти з певним еталоном, роль якого й відведена стандарту освіти [4].

Саме тому перехід до нового покоління галузевих стандартів вищої фармацевтичної освіти, на основі компетентнісного підходу, є необхідним етапом на шляху підготовки сучасного фахівця, якого потребує практична фармація.

Основна частина. Із позицій компетентнісного підходу рівень освіченості здобувачів вищої освіти визначається здатністю розв'язувати проблеми різної складності на основі наявних знань та здатності використовувати їх у практичній діяльності.

Головними принципами компетентнісного підходу в освіті є:

- освіта для життя, успішної соціалізації в суспільстві та особистісного розвитку на основі засвоєння соціально значущих компетентностей;

- оцінювання для надання можливості здобувачеві вищої освіти планувати свої освітні результати й удосконалювати їх у процесі постійного професійного розвитку;

- організація та осмислення самостійної діяльності здобувачів вищої освіти на основі власної мотивації та відповідальності за результати;

- залучення роботодавців до оцінювання якості підготовки здобувачів вищої освіти спеціальності «Фармація» до професійної діяльності та соціальної відповідальності за результати роботи [5, 6].

Перехід до компетентнісного підходу означає переорієнтацію з процесу навчання на результати освіти в діяльній вимірі, зміщення акценту з накопичування нормативно визначених знань, умінь і навичок на формування й розвиток у здобувачів вищої освіти здатності практично діяти, застосовувати набутий досвід у конкретних ситуаціях [8].

Одним із напрямів діяльності Національного фармацевтичного університету у підготовці здобувачів вищої освіти є постійне співробітництво з працівниками практичної фармації у контексті вимог сучасної інноваційної економіки.

Основними напрямками співробітництва у процесі розвитку вищої фармацевтичної освіти є участь роботодавців у формуванні освітніх програм та стандартів освіти з метою їх адаптації до потреб ринку праці; участь в оцінці якості освіти, участь практичних фахівців у процесі навчання (проведення лекцій, практичних занять тощо), створенні спільних навчально-виробничих підрозділів на підприємствах, організації навчальних практик і стажувань на підприємствах; підвищенні кваліфікації викладачів НФаУ в закладах охорони здоров'я.

У рамках співробітництва НФаУ проводить соціологічні дослідження шляхом опитування роботодавців за спеціально розробленими анкетами і спостереження самими роботодавцями за молодими фахівцями, тому що тільки в процесі роботи через деякий час після випуску можна більш повно судити про сформованість професійних компетентностей, передбачених освітніми програмами і необхідних у професійній діяльності.

Ефективність взаємодії НФаУ й роботодавців значно зростає, коли партнери-роботодавці переходять з позицій сторонніх спостерігачів і виключно споживачів освітніх послуг на позицію зацікавлених учасників освітніх та інноваційних процесів, що всіляко сприяють оволодінню студентами комплексом професійних компетентностей,

які відповідають вимогам сучасного ринку праці.

Для визначення загальних компетентностей було проведено соціологічне дослідження серед фахівців практичної фармації (загальна вибірка респондентів близько 470 осіб), результати якого наведено на рисунку 1. Досліджувались наступні компетентності, їх значимість у практичній діяльності: здатність застосовувати знання на практиці, здатність вчитись самостійно, вміння працювати в команді, володіння іноземною мовою, навички роботи з комп'ютером, здатність знаходити і аналізувати інформацію з різних джерел, здатність адаптуватися до нових ситуацій, здатність працювати самостійно, прагнення до успіху і цілеспрямованість, планування і управління часом.

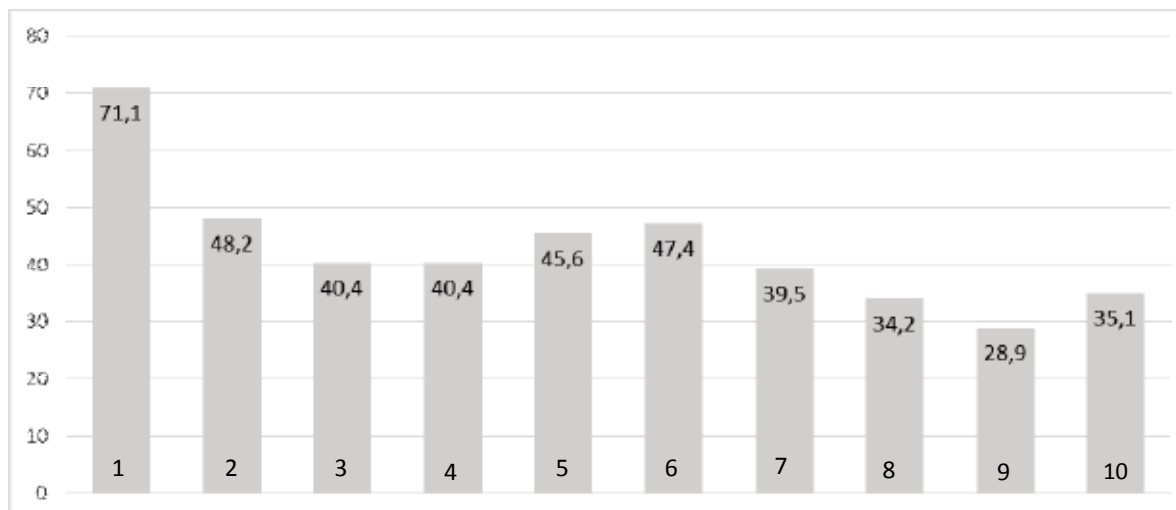

Рис. 1. Значущість загальних компетентностей у фаховій діяльності провізора:

1. Здатність застосовувати знання на практиці.
2. Здатність вчитись самостійно.
3. Вміння працювати в команді.
4. Володіння іноземною мовою.
5. Навички роботи з комп'ютером.
6. Здатність знаходити і аналізувати інформацію з різних джерел.
7. Здатність адаптуватися до нових ситуацій.
8. Здатність працювати самостійно.
9. Прагнення до успіху і цілеспрямованість.
10. Планування і управління часом.

Соціологічне опитування фахівців практичної фармації щодо професійних компетентностей випускника за циклами підготовки показало, що необхідно звернути увагу на недостатність фахових знань з: медико-біологічної підготовки (68 % роботодавців), організаційно-економічної підготовки (56 % роботодавців), технологічної підготовки (18 % роботодавців), хімічної підготовки (12 % роботодавців).

При формуванні професійних компетентностей у роботі нового стандарту вищої освіти за спеціальністю “Фармація” необхідно працювати над реалізацією позиції потенційних роботодавців – лідерів фармацевтичної галузі, що зацікавлені у підвищенні якості навчання.

Висновки. На сучасному етапі розвитку освіти компетентнісний підхід – лише один із чинників, що сприяють модернізації змісту освіти, який доповнює низку освітніх інновацій зі збереженням класичних підходів у вищій фармацевтичній освіті. Реалізація цього підходу ґрунтується на розумінні, що прогрес людства залежить не стільки від

економічного зростання, скільки від рівня розвитку особистості та передбачає необхідність переходу від кваліфікації, яку фахівець здобуває один раз і назавжди, до компетентності, яка дозволяє мобільно удосконалювати професійну діяльність, зумовлену соціально-економічними змінами, динамікою ринку праці, концепцією Болонського процесу.

Запровадження державного стандарту спеціальності “Фармація”, створення на його основі освітніх програм з визначеними результатами навчання сприятимуть підвищенню якості вищої фармацевтичної освіти.

Література

1. Закон України “Про вищу освіту” [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
2. Національна рамка кваліфікацій [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-п>.

3. Рашкевич Ю. М. Болонський процес та нова парадигма вищої освіти / Ю. М. Рашкевич. – Львів : Львівська політехніка, 2014. – 168 с.
4. Розвиток системи забезпечення якості вищої освіти в Україні: інформаційно-аналітичний огляд / [Т. Добко, І. Золотарьова, С. Калашнікова та ін.]; за заг. ред. С. Калашнікової та В. Лугового. – К. : ДП “НВЦ “Пріоритети”, 2015. – 84 с.
5. Розроблення освітніх програм. Методичні рекомендації / В. М. Захарченко, В. І. Луговий, Ю. М. Рашкевич, Ж. В. Таланова; за ред. В. Г. Кременя. – К. : ДП “НВЦ “Пріоритети”, 2014. – 120 с.
6. Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG). – К. : ТОВ “ЦС”, 2015. – 32 с.
7. Common learning outcomes / competences for the bachelor of medicine in europe [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу : http://medine2.com/Public/docs/outputs/wp4/DV4.14.1_Summary%20Brochure%20-%20Tuning%201st%20Cycle%20Degrees%20in%20Medicine.pdf.
8. Cumming A. The Tuning Project (Medicine) : Learning Outcomes/ Competences for Undergraduate Medical Education in Europe [Електронний ресурс] / A. Cumming, M. Ross. – Режим доступу до ресурсу : http://www.umed.pl/procesbolonski/materialy/tuning%20_project.pdf.

<i>В. М. Ждан, В. М. Бобирьов, С. М. Білаш, О. М. Беляєва</i>	
РЕЗУЛЬТАТИ ЗОВНІШНЬОГО І ВНУТРІШНЬОГО МОНІТОРИНГУ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ У ВДНЗУ “УКРАЇНСЬКА МЕДИЧНА СТОМАТОЛОГІЧНА АКАДЕМІЯ” ЗА 2015 КАЛЕНДАРНИЙ РІК	68
<i>Г. В. Дзяк, Т. О. Перцева, Л. Ю. Науменко, Г. В. Горбунова, С. В. Захаров, Г. С. Канюка, Н. В. Ліхолетова</i>	
ФОРМУВАННЯ ПОЗИТИВНИХ ЗМІН У РОБОТІ ВИКЛАДАЧІВ АКАДЕМІЇ НА ПІДСТАВІ АНКЕТУВАННЯ	72
<i>М. М. Рожко, Г. М. Ерстенюк, В. В. Капечук, М. О. Іванців, В. М. Сенчій</i>	
КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД У ПІДГОТОВЦІ СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ	75
<i>Б. С. Зіменковський, М. Р. Гжегоцький, С. С. Варивода, І. І. Солонинко, О. М. Чемерис, Н. Л. Чухрай</i>	
ЄВРОПЕЙСЬКА КРЕДИТНА ТРАНСФЕРНО-НАКОПИЧУВАЛЬНА СИСТЕМА В КОНТЕКСТІ РЕФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОГО НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ У ЛЬВІВСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ МЕДИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ІМЕНІ ДАНИЛА ГАЛИЦЬКОГО	79
<i>І. В. Іоффе, С. М. Смірнов</i>	
ДОСЯГНЕННЯ, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВНОГО ЗАКЛАДУ «ЛУГАНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»	81
<i>О. М. Хвсюк, В. Г. Марченко, А. В. Яловчук, Т. О. Кудрявцева, А. М. Лапіна</i>	
ДОСВІД ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ В ХАРКІВСЬКІЙ МЕДИЧНІЙ АКАДЕМІЇ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ ..	84
<i>В. П. Черних, А. А. Котвіцька, С. В. Огарь</i>	
КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД У СТВОРЕННІ СТАНДАРТУ ВИЩОЇ ОСВІТИ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ФАРМАЦІЯ»	86
<i>О. С. Никоненко, С. Д. Шаповал, С. М. Дмитрієва, Т. О. Грицун</i>	
ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДИК СИМУЛЯЦІЙНОГО НАВЧАННЯ У ПІДВИЩЕННІ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ ЛІКАРІВ ТА ПАРАМЕДИКІВ НА КАФЕДРАХ ДЗ «ЗМАПО МОЗ УКРАЇНИ»	89

Секція І

СТАНДАРТИ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ (ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ) ОСВІТИ, ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЇЇ ЯКОСТІ ТА КОНТРОЛЮ

<i>І. В. Бушуєва</i>	
ПРОФЕСІЙНІ КОМПЕТЕНЦІЇ ФАХІВЦІВ ФАРМАЦЕВТИЧНОГО ПРОФІЛЮ: РЕГЛАМЕНТАЦІЯ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ ВИМОГ	92
<i>К. В. Васильєва, І. Б. Попова, А. Ф. Артеменко</i>	
ОСОБЛИВОСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ В УКРАЇНСЬКІЙ ВИЩІЙ МЕДИЧНІЙ ОСВІТІ	93
<i>І. М. Гончарова</i>	
НОВІТНІ ПРОБЛЕМИ У СВІТЛІ НОВОГО ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО ВИЩУ ОСВІТУ»	94
<i>Т. С. Грузєва, Л. І. Галенко</i>	
ДОСВІД ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ІЗ ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ РЕГІОНІ: УРОКИ ДЛЯ УКРАЇНИ	95
<i>Н. І. Гудзь, А. М. Філіпська, Р. С. Коритнюк, М. М. Фетько</i>	
ФУНКЦІЇ ГОСПІТАЛЬНОГО ФАРМАЦЕВТА В ПОЛЬЩІ	96
<i>А. М. Дащук, Л. В. Фоміна</i>	
ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ ВИКЛАДАЧА	97
<i>Н. І. Єлагіна, Г. І. Кліц, Н. О. Федчишин</i>	
МОДЕРНІЗАЦІЯ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ КАНАДИ: ПРАКТИЧНИЙ ДОСВІД	98
<i>І. В. Завгородній, М. О. Сидоренко, К. М. Сокол, Т. М. Дмуховська, О. Л. Літовченко</i>	
ЕКОЛОГІЧНА ОСВІТА ЯК ФАКТОР СТАЛОГО РОЗВИТКУ	99
<i>А. Л. Загайко, В. П. Филімоненко, Г. Б. Кравченко</i>	
ДОЦІЛЬНІСТЬ ВИКЛАДАННЯ ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ БІОХІМІЇ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ФАРМАЦЕВТІВ	100
<i>О. О. Закордонець, К. Є. Качан, О. В. Савичук</i>	
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ДОСВІДУ	101
<i>Ю. М. Казаков, Є. С. Петров, Ю. Г. Бурмак, С. І. Треумова</i>	
МОРАЛЬНІСТЬ – НАЙВАЖЛИВІША ОСНОВА ЛІКАРСЬКОЇ ТА ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	103
<i>В. О. Коробчанський, М. П. Воронцов, Ю. К. Резуненко, О. І. Герасименко, І. О. Дяченко</i>	
КРЕДИТНО-ТРАНСФЕРНА СИСТЕМА: ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ДОДИПЛОМНОЇ ПІДГОТОВКИ ЛІКАРІВ ЗГІДНО ІЗ ЗАКОНОМ УКРАЇНИ «ПРО ВИЩУ ОСВІТУ»	104